

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Marta Cienkowska

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 16133 posłanek Anny Sobolak i Zofii Czernow z 25 marca 2026 roku w sprawie praktyki wszczynania postępowań upadłościowych wobec właścicieli zabytków na podstawie wierzytelności z tytułu administracyjnych grzywien w celu przymuszenia, co może być sprzeczne z celami i zasadami Prawa upadłościowego oraz zasadami współżycia społecznego i demokratycznego państwa prawnego, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Ad. 1.

Ministerstwo na bieżąco analizuje skuteczność instrumentów ochrony zabytków. Na podstawie art. 90 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1292 ze zm.) Generalny Konserwator Zabytków w ramach koordynowania działalności wojewódzkich konserwatorów zabytków zbiera od 2017 r. sprawozdania liczbowe z działalności służb ochrony zabytków, jednakże kwestia występowania przez nie z wnioskami o ogłoszenie upadłości właścicieli nieruchomości nie była dotąd uwzględniana w ramach systemów gromadzenia danych resortowych. Informacje pozyskane z szesnastu wojewódzkich urzędów ochrony zabytków wskazują, że tylko w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków we Wrocławiu stosowana jest praktyka występowania z wnioskami o ogłoszenie upadłości właścicieli nieruchomości zabytkowych.

Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków we Wrocławiu w latach 2020-2025:

- złożył 5 wniosków o ogłoszenie upadłości podmiotów, które były właścicielami obiektów zabytkowych;
- 3 z 5 wniosków zostały rozstrzygnięte postanowieniem o ogłoszeniu upadłości, w tym jedno postanowienie jest jeszcze nieprawomocne;
- 2 wnioski zostały rozstrzygnięte oddaleniem;

Ad. 2.

W ramach ww. sprawozdań resort kultury zbiera wyłącznie dane statystyczne w celu ustalenia przydatności poszczególnych narzędzi prawnych.

Nie są analizowane pod względem merytorycznym poszczególne przypadki poza określonym w przepisach ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2025 poz. 1691) trybem odwoławczym. Resort sprawuje nadzór ogólny nad stosowaniem przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, przy czym nakładanie grzywien w celu przymuszenia odbywa się w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2026 r. poz. 268). Organ

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie www.gov.pl/kultura/bjp w zakładce Polityka przetwarzania danych osobowych.

Identyfikator dokumentu: 2444289.10793816.10366402

egzekucyjny jest zobowiązany do badania przesłanek dopuszczalności egzekucji każdorazowo przy wszczynaniu postępowania. Należy podkreślić, że organy ochrony zabytków są zobligowane do działania w granicach prawa, a właścicielom przysługują środki zaskarżenia (np. zarzuty w postępowaniu egzekucyjnym), które pozwalają na weryfikację zasadności stosowania tych środków.

Dodać trzeba, że postanowienia o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia do wykonania prac przy zabytkach wpisanych do rejestru, wydawane na podstawie art. 119 § 1 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, stanowią margines postępowań prowadzonych przez WKZ – ich liczba waha się od 16 w 2021 r. do 47 w 2024 r.

Ad. 3.

Wykorzystywanie instytucji upadłości jako narzędzia prawnego do ochrony zabytków nie jest rozwiązaniem częstym i powszechnym. Wskazać należy, że ogłoszenie upadłości jest możliwe jedynie w sytuacji niewypłacalności przedsiębiorcy, a oceny niewypłacalności dokonuje Sąd.

Zgodnie z przepisami grzywny w celu przymuszenia, jako środki pieniężne, stanowią przychód Skarbu Państwa i jako takie podlegają ściągnięciu na zasadach ogólnych jak dla wierzytelności Skarbu Państwa. Postępowanie trwa, dopóki należności pieniężne nie zostaną uregulowane lub (co ważne) nakaz nie zostanie wykonany.

W toku egzekwowania należności pieniężnych wierzyciel jest uprawniony do stosowania wszystkich dopuszczalnych prawem narzędzi, które pozwolą na wyegzekwowanie należności Skarbu Państwa. Mogą być stosowane środki podstawowe jak egzekucja pieniężna z rachunku bankowego, egzekucja z nieruchomości czy też właśnie upadłość przedsiębiorcy. Niemniej takie narzędzia jak upadłość, z uwagi na jej koszty i zawity charakter, stosuje się dopiero, jeżeli zastosowane inne środki (np. egzekucja z rachunku bankowego) okazała się bezskuteczna. Wskazać należy, że takie narzędzia prawne jak upadłość stosuje się w przypadku nierealizowania przed podmioty gospodarcze ich obowiązku wynikającego z treści decyzji nakazowej. Nie można zatem pominąć takich faktów przy obiektywnej ocenie zasadności decyzji o użyciu rozwiązań opisanych w ustawie prawo upadłościowe. Sumując, wykorzystywanie takiego narzędzia jak wniosek o ogłoszenie upadłości jest rozwiązaniem stosowanym rzadko, w zasadzie tylko w sytuacjach, gdy inne sposoby wyegzekwowania roszczenia stały się bezskuteczne. Odnosząc się w tym kontekście do zasady proporcjonalności, naruszające tę zasadę byłoby takie postępowanie, które niejako z automatu w przypadku nałożenia grzywny w celu przymuszenia prowadziło do skorzystania z upadłości, przy jednoczesnym pominięciu mniej uciążliwych metod egzekucji np. z rachunku bankowego itp.

Ad. 4.

Na chwilę obecną nie jest zasadna nowelizacja ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w zakresie wspomnianym w pytaniu.

Ad. 5.

Ministerstwo uznaje ochronę zabytków znajdujących się w posiadaniu osób o ograniczonej wydolności finansowej za istotne wyzwanie społeczne i konserwatorskie. Priorytetem resortu jest wsparcie właścicieli w opiece nad zabytkami, zamiast stosowania środków o charakterze restrykcyjnym. Podstawowym narzędziem pomocy są programy dotacyjne (np. program „Ochrona zabytków”, dotacje wojewódzkich konserwatorów zabytków czy samorządów), w których system oceny wniosków uwzględnia stan zachowania obiektu i konieczność podjęcia prac ratunkowych.

Warto dodać, że właściciele zabytków mają możliwość skorzystania ze wsparcia merytorycznego ze strony Narodowego Instytutu Dziedzictwa oraz uzyskania zaleceń

konserwatorskich (art. 27 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami), które pomagają optymalizować koszty zabezpieczenia zabytku.

Istniejące mechanizmy (np. tzw. ulga „pałacyk plus” z art. 26hb ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych w określonym zakresie czy zwolnienia z podatku od nieruchomości z art. 7 ust. 1 pkt 6 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych) mają na celu odciążenie właścicieli dbających o substancję zabytkową. Celem resortu jest ewolucja systemu ochrony w stronę partnerstwa z właścicielem, gdzie środki egzekucyjne stanowią absolutną ostateczność, stosowaną jedynie w przypadku długotrwałej bierności i realnego zagrożenia całkowitym zniszczeniem dziedzictwa narodowego.

Z poważaniem

z up. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Sekretarz Stanu

Maciej Wróbel

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/